

ВІДГУК

офіційного опонента Горобця Сергія Миколайовича
на дисертацію Кобилянської Ірини Миколаївни на тему
"Формування компетентності з безпеки життєдіяльності майбутніх
спеціалістів фінансово-економічних спеціальностей у фаховій підготовці",
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Зміни, що відбуваються в нашій країні і в світі, суттєво загострюють проблеми безпеки життєдіяльності людини, які неможливо розв'язати лише шляхом удосконалення технологій та впровадження технологічних інновацій. Для якісного вирішення проблем безпеки необхідно формувати у майбутніх фахівців культуру безпеки життєдіяльності, яка є елементом загальної культури і має важливе значення для всіх сфер людської діяльності.

Це знаходить своє відображення у спрямованості сучасного наукового педагогічного пошуку. Зокрема, в літературі зустрічаються дослідження щодо формування у майбутніх фахівців екологічної культури та валеологічної компетентності, але вони стосуються, насамперед, студентів вищих технічних закладів освіти. Відтак, питання формування компетентності з безпеки життєдіяльності у майбутніх фахівців економічного профілю досліджено недостатньо.

Потрібно відзначити, що діяльність сучасних економістів ускладнена наявністю багатьох ризиків – валютного, кредитного, інвестиційного тощо, а управлінські рішення досить часто необхідно приймати в умовах невизначеності. В свою чергу, неадекватні економічні рішення можуть призвести до порушення умов безпечної життєдіяльності суспільства.

Отже, в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні нагальною потребою є підготовка компетентних економістів, здатних приймати рішення, що враховують питання безпеки, а не лише можливість отримання прибутку. Цього ж вимагає й необхідність реалізації основних положень концепції сталого розвитку суспільства.

З огляду на зазначене, актуальність проблеми дослідження не викликає

сумніву. Своєчасність дослідження Кобилянської Ірини Миколаївни підкреслюється тим, що її дисертацію виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Вінницького національного технічного університету та Міністерства освіти і науки України з держбюджетної теми № 20К1 "Теоретико-методичні основи навчання безпеки життєдіяльності студентів економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах".

Мета дослідження логічно визначена дисертантом як теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка технології формування компетентності з безпеки життєдіяльності майбутніх економістів у фаховій підготовці.

Концептуальна основа дисертаційного дослідження належним чином теоретично обґрунтована. Автором використано системний, культурологічний, діяльнісний, компетентнісний підходи, а також широкий спектр наукових методів дослідження.

Завдання, які розв'язуються в дисертаційній роботі, характеризуються цілісністю, логічністю, комплексністю, що дозволило авторові науково обґрунтувати та розробити модель формування компетентності з безпеки життєдіяльності студентів фінансово-економічних спеціальностей.

Достовірність та обґрунтованість зроблених висновків і рекомендацій визначається сукупністю представлених наукових результатів. У ході дослідження автором опрацьовано 240 літературних джерел, що свідчить про належний рівень обізнаності дослідниці зі станом розробки наукової проблеми. Заслуговує на увагу експериментальна база дослідження. До дослідно-експериментальної роботи було залучено близько 580 студентів галузі знань "Економіка і підприємництво", 14 педагогічних і науково-педагогічних працівників із 9 навчальних закладів. Використовуючи методи математичної статистики, дисертанткою здійснено оцінку достовірності одержаних результатів.

До найбільш вагомих наукових результатів потрібно віднести:

– модель формування компетентності з безпеки життєдіяльності

майбутніх фахівців фінансово-економічних спеціальностей, яка базується на використанні методів інтерактивного навчання, і розроблена вперше (підрозділ 2.3);

– уточнення понять "безпека", "небезпека", "безпека життєдіяльності", "ризик", "економічний ризик" у контексті проблеми дослідження (розділ 1);

– визначення особливостей процесу фахової діяльності фахівців економічного профілю, а саме: характерних видів економічних ризиків, притаманних професії економіста (с. 54 – 65), основних виробничих функцій, задач та змісту відповідних умінь фахівців фінансово-економічних спеціальностей (підрозділ 2.2);

Основні теоретичні положення, що обґрунтовані в дисертації, знайшли практичну реалізацію і впроваджені в навчальний процес. Зокрема, автором розроблені навчальні посібники з дисциплін "Безпека життєдіяльності", "Основи охорони праці", "Екологія". Потрібно відзначити, що електронні версії зазначених навчальних посібників можуть застосовуватись у процесі самостійної підготовки студентів, а також під час дистанційного навчання.

Ірина Миколаївна провела значну роботу з впровадження одержаних результатів у практику вищої школи. Зокрема, основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 19 конференціях і семінарах різного рівня. Впровадженням охоплено декілька регіонів України, про що свідчать 9 актів із різних закладів освіти. Отже, результати дослідження належним чином апробовані і впроваджені в освітянську практику.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, досить повно представлені в опублікованих працях автора. Так, основні ідеї та положення наукового дослідження висвітлено у 24 публікаціях, серед яких 6 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 2 статті в зарубіжних періодичних наукових виданнях, 11 статей у збірках наукових праць та матеріалів наукових конференцій, 1 колективна монографія, 4 навчальних посібника.

Дисертація складається з трьох розділів, які логічно пов'язані між собою. Структура дисертаційної роботи продумана, матеріал викладено грамотно і послідовно. Чітко визначені мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які корелюють між собою. Загальні висновки відповідають поставленим завданням і повністю передають зміст та сутність основних результатів дослідження.

Обсяг основного тексту дисертації відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій. Автореферат дисертації адекватно відображає зміст і результати виконаної дослідницької роботи.

При загальній позитивній оцінці якості кандидатської дисертації Кобилянської Ірини Миколаївни необхідно вказати на окремі зауваження та висловити побажання:

1. У 1 розділі бажано було більше уваги приділити огляду сучасних педагогічних технологій щодо формування компетентності з безпеки життєдіяльності у студентів ВНЗ.

2. Включення автором оцінно-коригуючого блоку в модель формування компетентності з безпеки життєдіяльності майбутніх економістів є цілком логічним і дозволяє оцінювати рівні сформованості компонентів компетентності майбутніх фахівців та здійснювати їх корекцію за рахунок педагогічного впливу. Проте дискусійним є питання щодо необхідності включення оцінно-коригуючого компонента в змістову структуру компетентності з безпеки життєдіяльності майбутніх економістів. Також у тексті роботи бажано було більш чітко окреслити показники, за допомогою яких вимірювався рівень сформованості зазначеного компонента.

3. В додатках було б доцільно навести декілька прикладів сценаріїв ділових ігор, ситуаційних і графічних завдань, сюжетів пригодницьких ситуацій тощо, які використовувались автором в процесі педагогічного експерименту. Це дозволило б створити більш повне уявлення щодо проведеного дослідження.

4. В кінці кожного розділу бажано вказувати, в яких публікаціях автора

висвітлено зміст розділу.

Проте зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке є оригінальною, самостійною, завершеною працею. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи містять елементи наукової новизни, мають теоретико-методологічне обґрунтування та практичну значущість, є статистично підтвердженими та повною мірою достовірними. Отримані дисертантом результати і зроблені відповідні висновки дозволяють стверджувати про виконання завдань дослідження відповідно до поставленої мети.

Аналіз наукового дослідження та автореферату дисертантки дозволяє зробити висновок про те, що представлена дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 11, 13, 14 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", а її автор, Кобилянська Ірина Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри прикладної
математики та інформатики
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

С. М. Горобець

Підпис Горобця С. М. засвідчує
Проректор з наукової і міжнародної роботи
доктор педагогічних наук, професор



Н. А. Сейко